

Abstrakce a vědy

Obecně panuje od jisté doby) přesvědčení, že filosofie se zabývá pouhými abstrakcemi, zatímco vědy (zejména ovšem přírodní) se zabývají konkrétními, reálnými skutečnostmi. To je ovšem hluboký omyl. Takzvanými abstrakcemi se musí zabývat každá věda, pochopitelně podobně jako filosofie. Jde o jiný rozdíl: vědy u těch abstrakcí zůstávají, kdežto filosofie používá abstrakcí k tomu, aby se zaměřila za konkrétní, tj. na „přirozené“ nebo i „umělé“ srostlice (jde o to, že concretum = srostlice). Právě proto mají zejména přírodní vědy – a dokonce i biologické vědy, kde to přímo bije do očí – takové potíže s tím, jak vůbec počítat s celky a s celkovostí, zvláště pak je myšlenkově (pojmově) takový celek a celkovost uchopit a vymezit. Ovšem zcela mimořádným problémem je svět sám, univerzum: nevíme, zda je svět skutečně „univerzem“, zda má nějakou svou jednotu, a v čem ta jednota vlastně spočívá. Vědy jsou však z podstaty věci vždycky pouze odbornými vědami, a proto se vůbec nedovedou ke světu vcelku vztáhnout. To má ten důsledek, že nutně považují „svět“ – ať už vědomě anebo nechtěně a nevědomě – za „hromadu“. Už samo soustředění na něco ze světa znamená zabývat se něčím částečným, pouhým aspektem nebo zlomkem světa – a nikoli skutečným světem. Všechny odborné vědy se tudíž nutně zabývají pouze abstrakcemi, a nikoli konkrétními skutečnostmi; a ani filosofie se nikdy nesmí zabývat pouze jednotlivými konkrétními skutečnostmi, protože ty nikdy nejsou v izolaci, nejsou odděleny ani vyděleny z ostatních konkrétních skutečností, ale musí být viděny a poznávány v kontextu, tj. v souvislosti s celým ostatním světem vcelku. Je to jedním z velkých úkolů filosofie a filosofů, aby stále znovu ukazovali, jak je třeba všechny vědecké poznatky znovu uvádět do kontextu s jinými poznatky a tak stále upozorňovat na to, že jejich vydělení jakožto jednotlivých a osamocených smí být pouze provizorní a metodické, ale stále při plném povědomí toho, že není dovoleno je jako vydělené a oddělené ponechávat v izolaci a bez interpretace ve vztahu ke světu vcelku.

(Písek, 100123-3.)